

V Rajd pieszy po ścieżce geoedukacyjnej *Dolina Świśliny*

9 września 2026 r. odbył się V Rajd Pieszy po ścieżce geoedukacyjnej *Dolina Świśliny*, opracowanej przez pracowników Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego (PIG-PIB). Ścieżka została uroczystie otwarta w 2022 r., a organizowany od tego czasu rajd na stałe wpisał się do kalendarza wydarzeń geoedukacyjnych Oddziału Świętokrzyskiego PIG-PIB.

Organizatorami wydarzenia są Stowarzyszenie *Witulin nad Świśliną* oraz Koło Gospodyń Wiejskich w Dołach Biskupich. W rajdzie uczestniczą uczniowie szkół podstawowych z terenu gminy Kunów wraz z opiekunami. W tegorocznej edycji udział wzięli uczniowie klas I–VIII Publicznej Szkoły Podstawowej im. Stanisława Staszica w Nietulisku Dużym. Łącznie trasę pokonały 53 osoby.

Tradycyjnie rajd rozpoczął się przy stanowisku *Wióry*, zlokalizowanym w pobliżu zapory zbiornika Wióry. Znajduje się tam tablica informacyjna poświęcona tropom wczesnotriasowych płazów i gadów oraz niewielkie lapidarium prezentujące okazy piaskowców dolnotriasowej formacji z Wiór. Na blokach skalnych pozyskanych podczas budowy zbiornika zachowały się wyjątkowo cenne odlewy śladów dawnych gadów, w tym chiroteriów, a także liczne struktury sedimentacyjne dokumentujące działalność rzeki płynącej ok. 250 mln lat temu. Bogactwo i różnorodność odkrytych tutaj tropów sprawiają, że stanowisko w Wiórach nale-

ży do najważniejszych miejsc tego typu nie tylko w Polsce, ale również w Europie.

Kolejnym punktem programu był dawny kamieniołom *Doły Opacie* (ryc. 1), obecnie chroniony jako pomnik przyrody i stanowiący drugi przystanek ścieżki. Odsłaniają się w nim dolomity formacji wojciechowickiej wieku środkowo- i górnodewońskiego, powstałe w strefie pływowej morza. Szczególne zainteresowanie uczniów wzbudziły występujące tu przejawy mineralizacji kalcylem oraz tlenkami żelaza i manganu, a także niewielki fałd obalony widoczny w zachodniej części ściany kamieniołomu.

Na następnym przystanku, zlokalizowanym w centralnej części Dołów Biskupich zwanej Witulinem, uczestnicy zapoznali się z profilem geologicznym, dokumentującym granicę między osadami retu i wapienia muszlowego. Występujące tutaj piaskowce retu, znane jako piaskowce dołskie, były eksploatowane już od XVII w. Do dziś zachowały się pozostałości zabudowań dawnych zakładów kamieniarskich pochodzących z końca XIX stulecia.

Potem grupa udała się do Nietuliska Dużego, gdzie obejrzała tzw. Jaz Ulgi, obiekt znajdujący się poza trasą ścieżki geoedukacyjnej. Ta zabytkowa budowla hydrotechniczna, związana z funkcjonowaniem dawnej walcowni w Nietulisku i powstała w czasach działalności Stanisława Staszica, została wykonana z ciosów piaskowca dołskiego.

Ryc. 1. Kamieniołom *Doły Opacie* w Biskupich Dołach, w którym wydobywano dolomity dewońskiej formacji wojciechowickiej. Fot. E. Bąk

Finał rajdu miał miejsce na terenie Publicznej Szkoły Podstawowej im. Stanisława Staszica w Nietulisku Dużym. W uroczystym zakończeniu uczestniczył Burmistrz Miasta i Gminy Kunów Lech Łodej, który w swoim wystąpieniu podkreślił rolę ścieżki geoedukacyjnej w popularyzowaniu i ochronie geologicznego dziedzictwa gminy Kunów. Przedstawicielkom Oddziału Świętokrzyskiego PIG-PIB wręczo-

no pamiątkowe puchary ufundowane przez Stowarzyszenie *Witulin nad Świśliną*. Zwieńczeniem wydarzenia był poczęstunek przygotowany przez Koło Gospodyń Wiejskich w Dołach Biskupich.

Anna Fijałkowska-Mader, Ewelina Bąk